

F. QUIQUEREZ, *Porta Terraferma u Zadru*. Zagreb, Hrvatski povijesni muzej

priklanja južnoslav. ideologiji J. J. Stossmayera. Domoljubni zanos potiče ga na ilustriranje zbivanja iz povijesti i narodne predaje (*Banović Strahinja*, 1868; *Dolazak Hrvata na obale sinjega mora*, 1869). Na temelju javnih priznanja dobiva stipendiju za studij na Akademiji u Münchenu 1870 (L. Raab, K. Piloty). Iz toga je doba poznanstvo s I. Kršnjavim. Zbog bolesti prekida studij, vraća se u Zagreb, a 1871. odlazi na Akademiju u Veneciju (P. Molmenti). U to vrijeme nastaju *Marina*, *Ribarske barke*, *Mornar*, *Mrtva priroda*. Nezadovoljan radom na Akademiji, polazi idućega proljeća u Firencu i Rim. Svoje kopije Tintoretta i P. Veronesea šalje u Zagreb, pa ga Strossmayer, zadovoljan njima, pomaže za vrijeme boravka u Rimu. Inspiriran antikomom slika rim. vedute i pov. teme (*Car Tiberije*, *Sokrat i Alkibijad*), prizore iz hrv. prošlosti (*Grob Katarine bosanske*, *Porod Nikole Zrinskoga*), a u papirskoj radionici reže prvi bakrorez hrv. novije umjetnosti (*Faun kome dječak toči vino*). Zajedno s Kršnjavim slika u Sorrentu i na Capriju, posjećuje hrv. sela u provinciji Molise. Kršnjavi se protivi Quiquerezovim željama da se natječe za stipendiju u Parizu, želeći ga vezati uz antički i renesansni svijet. Q. se 1875. odlučuje na put u Crnu Goru da bi dobio lik. podlogu za ilustriranje spjeva *Smrt Smail-age Čengića* I. Mažuranića. Prolazi obalom Dalmacije, radeći skice; na Cetinju boravi s I. Rendićem. God. 1875/76. prati kao »dvorski« i ratni slikar crnog. vojsku u pohodima protiv Turaka; radi bilješke za slike *Hercegovački ustanak*, *Smrt vojvode Trifka*, *Bijeg hercegovačke porodice*, *Bitka u Vučjem dolu*, potom za ilustracije *Smrti Smail-age Čengića* i *Gorskoga vijenca*, te nekoliko portreta poglavara. Dio je toga materijala nestao na pješačkom povratku kući, ali se borba kao motiv održala još nekoliko godina u njegovu radu. Poslije povratka u Zagreb

(jesen 1876) u početku prima narudžbe za portrete i ilustracije (sudjelovao je u ilustriranju i opremi proturežimskoga humorističkog lista »Bič«), slika teme iz pov. zbivanja (*Prijelaz austrijske vojske kod Broda*, *Smrt Matije Gupca*, *Krunidba kralja Zvonimira*) i umnožava ih u oleografskoj tehnici. Putuje SZ Hrvatskom i Slavonijom, skicira pejzaže i stare gradove. Dobiva posao kao učitelj crtanja u Zagrebu, sudjeluje u radu Društva umjetnosti, izlaže pojedina djela u izlozima zagrebačkih trgovina, slika sakralne teme (Polenščak kraj Ptuja, Kapela kraj Bjelovara, lunete u cintoru u Mariji Bistrici, crkva Sv. Marka u Zagrebu). Nižu se pov. kompozicije koje mu osiguravaju popularnost kod publike (*Kosovka djevojka*, *Posljednji časovi Petra Zrinskoga* i *Krste Frankopana*, *Juriš Nikole Zrinskoga iz Sigeta*, *Crnogorski guslar*, *Kralj Tomislav*, *Miloš Obilić na Kosovu*). Nasuprot tim kompozicijama koje svojom nac. tematikom i teškom scenerijom znače zaključak romantičnog razdoblja u slikarstvu, Q. se svojim vedutama (*Ripetta u Rimu*, 1872; *Porta Terraferma u Zadru*, 1875; *Kotor*, 1875/76; *Konji na Vratniku*, 1876) i u nekoliko vrsnih portreta (*Hercegovac*, 1876; *Starica iz Mlake*, poslije 1876; *Autoportret*, oko 1880; *Portret stare gospođe*, oko 1885; *Iso Kršnjavi*, 1892) očituje kao začetnik hrv. realizma. Ta djela svojom vriednošću nadilaze razinu tadašnjega hrv. slikarstva.

LIT.: I. Kršnjavi, *Pogled na razvoj hrvatske umjetnosti u moje doba*, HK, 1905, 1. — A. Kassowitz-Cvijić, *Ferdo Quiquerez*, ibid., 1931, 13. — Lj. Babić, *Umjetnost kod Hrvata u XIX. stoljeću*, Zagreb 1934, str. 64–68. — Isti, *Umjetnost kod Hrvata*, Zagreb 1943, str. 70–74. — Z. Seno, *Pejzaž F. Quiquereza*, *Bulletin JAZU*, 1958, 2. — M. Schneider, *Historijsko slikarstvo u Hrvatskoj* (katalog), Zagreb 1969. — Isti, *Narodne nošnje u slikarstvu i grafici XIX. stoljeća* (katalog), Zagreb 1971. — V. Tartaglia-Kelemen, *Ferdinand Quiquerez u Italiji*, *Radovi Arhiva JAZU*, 1972, 1. — M. Bregovac-Pisk, *Ferdo Quiquerez* (katalog), Zagreb 1995. Z. Ša.